كەدەيلىكتەن ارىلتۋدىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە قول جەتكىزۋ قارساڭىندا

(باسى 1- بەتتە)

بۇگىنگى رەالدىقتا قاراساق، اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاعان، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاعان عاسىرلىق ۇلى پارتيا ٴجۇز ميلليونداعان حالىقتى باستاپ مۇلدەم كەدەيلىكتى جويۋ ىنساناسىنا قاراي ەڭ سوڭعى جاپپاي كۇرەس باستادى. جۇڭگونىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋ ٴىسى جەر- سۋدى جاڭعىرتار اسقاق جىگەردى ايگىلەدى ٴارى ٴجۇز ميلليونداعان ادامنىڭ تۇرمىسىن شىن مانىندە وزگەرتۋدە.

بۇگىنگى جۇڭگونىڭ "كەدەيلىكتەن ارىلتۋدىڭ ەڭ تابىستى حيكاياسىن" جازعانىن ەشكىم دە جوققا شىعارا المايدى. رەفورما جاساپ، ەسىك اشقان 40 نەشە جىلدان بەرى، 800 ميلليوننان استام ادام كەدەيلىكتەن ارىلدى؛ الەم اياسىندا كەدەيلىكتەن ارىلعان ٴار 100 ادامنىڭ ىشىندە 70 نەشەسى جۇڭگولىق. پارتيا 18- قۇرىلتايىنان بەرى، كەدەي جان سانى 98 ميلليون 990 مىڭ ادامنان 6 ميلليوننان استام ادامعا ازايىپ، ٴۇرتىس 7 جىل بويى جىل سايىن 10 ميلليوننان استام ادام كەدەيلىكتەن ارىلتىلدى، بۇل ەۋروپاداعى ورتاشا ەڭگەيلى مەملەكەتتىڭ حالىق سانىنا بارابار، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ سەرپىنىنىڭ كۇشتىلىگى، كولەمىنىڭ كەڭدىگى، ناتيجەسىنىڭ كورنەكتىلىگى بۇرىن بولماعان، دۇنيە جۇزىندە وتە سيرەك كەزدەسەدى. ناتيجەلەرگە وڭاي قول جەتە سالعان جوق، ٴاربىر كەدەيلىكتەن ارىلتۋ حيكاياسىنىڭ استارىندا شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ جوعارى دەڭگەيلى جوباسى، شەبەرلىكپەن ىستەپ، شەبەرلىكپەن ناتيجەگە قول جەتكىزۋى جاتىر، وعان ٴجۇز ميلليونداعان حالىقتىڭ جۇدىرىقتاي جۇمىلىپ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋى بىتە قايناسقان.

بۇگىنگى جۇڭگونىڭ "كەم جۇڭگونى باياندى تىنىشتىققا يە ەتە الادى" دەگەن سۇراۋعا جاۋاپ بەرگەنىن ەشكىم دە جوققا شىعارا المايدى. امەريكا ازاماتتىعىنداعى تاريحشى گۇڭ جۇڭۇ «جۇڭگو اۋىل- قىستاقتارىنداعى كەدەيلىككە سوعىس اشتى» دەگەن ماقالاسىندا مىنانى تىلگە الدى: جۇڭگونىڭ كەڭ- بايتاق اۋىل- قىستاعى — جۇڭگو قوعامىنىڭ نەگىزى، ەجەلدەن قازىرگە دەيىن كەم شارۋالار ماسەلەسىن شەشە السا، سول جۇڭگونى باياندى تىنىشتىققا يە ەتە الادى. كەدەي بۇقارامەن جۇپ قۇراپ، تۋىس بولىپ، ولاردى الاڭداتقان، مازالاعان، ۋايىمداتقان ىستەردى شەشتى، پارتيالى كادرلاردىڭ قىزمەت ستيلى جاڭارىپ، نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمىنىڭ جاۋىنگەر قورعاندىق رولى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى. "ٴدىلدا اعاشىن" ەگىپ، بايۋ جولىنا ٴتۇستى، حالىققا تيەمدىلىك جاساۋ ساياساتتارى ٴجۇز ميلليونداعان بۇقارانى ٴبىر نيەتپەن ىستەۋگە شاقىردى، زور توپتاعى كەدەي بۇقارانىڭ ٴوندىرىس، تۇرمىس شارت- جاعدايى كورنەكتى جاقساردى، تابىس سەزىمى كورنەكتى كۇشەيدى... حالىق بۇقاراسىنىڭ پارتياعا دەگەن سەنىمى مەن نانىمى ۇزدىكسىز كۇشەيدى، پارتيانىڭ ۇزاق ۋاقىت بيلىك جۇرگىزۋدەگى ەڭ سەنىمدى نەگىزى ۇزدىكسىز نىعايدى، مەملەكەتتىڭ باياندى تىنىشتىعىنىڭ ٴتۇپ نەگىزى اناعۇرلىم بەكەمدەلدى.

بۇگىنگى جۇڭگونىڭ كەدەيلىكتى ازايتۋعا، كەدەيلىكتەن ارىلتۋعا جۇڭگونىڭ اقىل- پاراساتىن ارناعاندىعىن ەشكىم دە جوققا شىعارا المايدى. پارتيانىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋعا باسشىلىعىنا تاباندى بولۋدان كەدەيلەردى دالمە- ٴدال سۇيەمەلدەۋگە، كەدەيلىكتەن دالمە- ٴدال ارىلتۋعا، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋدىڭ ۇلكەن اۋقىمىن قالىپتاستىرۋدان كەدەي بۇقارانىڭ ىشكى قوزعاۋشى كۇشىن قاۋلاتۋعا دەيىن... زامانىمىزداعى جۇڭگونىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋى ۇلى امالياتى باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ كەدەيلەردى دالمە- ٴدال سۇيەمەلدەۋ، كەدەيلىكتەن دالمە- ٴدال ارىلتۋ يدەياسىن جەتىلدىردى جانە تۋدىردى. وسى يدەيا بەرىك حالىقتىق تۇرعى، تەرەڭ حالىقتىق سۇيىسپەنشىلىك ارقىلى جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو كوممۋنيستەرىنىڭ اۋەلگى ماقسات، بورىشىن ايگىلەپ، شىندىقتى ٴىس جۇزىنەن ىزدەۋ، شىندىققا جۇگىنىپ، ناقتى ٴىس ىستەۋ سىندى عىلمي رۋح ارقىلى كەدەيلىكتەن ارىلتۋ جالپى جوباسىن تۇراقتاندىرىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە قول جەتكىزۋگە ارەكەت باعدارناماسى مەن نەگىزگى بويسۇنۋ ولشەمىن ازىرلەدى. وسى يدەيا جۇڭگونى تيىناق ەتىپ، دۇنيە ٴجۇزىن بەتكە الىپ، قالىڭ وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەردىڭ نازارىن وزىنە اۋدارىپ، الەمدەگى ٴبىر ميلليارد 300 ميلليون كەدەيدىڭ كەدەيلىكتەن ارىلۋىنا جاڭا مۇمكىندىك ازىرلەدى، دۇنيە ٴجۇزىنىڭ كەدەيلىكتى ازايتۋ ىسىنە ۇلگى الۋعا بولاتىن جۇڭگو اقىل- پاراساتىن، جۇڭگو جوباسىن ۇسىندى.

تاريح وتكەندى ەستەلىككە الىپ، بولاشاق جونىندە تولعاندىرادى. قازىرگى ولشەمدەگى بارلىق كەدەيدىڭ كەدەيلىكتەن ارىلۋىن جۇزەگە اسىرۋ — جۇڭگونىڭ تاريحتا بولماعان ۇلى سەكىرىسى، جۇڭگونىڭ ادامزات قوعامىنا قوسقان ۇلى ۇلەسى. وسى تاريحي ٴساتتىڭ ات سالىسۋشىسى، كۋاگەرى بولۋ ومىردەگى زور باقىت!

(2)

كەلگەن جولىمىزعا قاراساق قانا، قانشا جۇرگەنىمىزدى بىلە الامىز؛ كۇرەستى ٴوز باسىمىزدان كەشكەندە عانا بەرگەن بوداۋدىڭ ٴمانىن تۇسىنە الامىز.

ٴالى ەسىمىزدە، توڭكەرىستىك سوعىس جىلدارىندا، "زورەكەرلەرگە سوققى بەرۋ، ەگىستىك جەردى ٴبولۋ" ساياسي دارىپتەمەسىنىڭ، "جەر زاڭى باعدارلاماسى" ٴتۇزىمى جوباسىنىڭ ماقساتى ەڭبەكشى بۇقارانى قاناۋ مەن ەزگىدەن ازات ەتۋ ەدى. ٴالى ەسىمىزدە، جاڭا جۇڭگو قۇرىلعان العاشقى تۇستا ويرانى شىققان مۇشكىل جاعدايدى 3 جىلدا اق وڭاپ، حالىق شارۋاشىلىعىن جاپپاي قالپىنا كەلتىرىپ، تىرشىلىك شەگىندە ازاپپەن ارپالىسقان ەڭبەكشى بۇقارانى ازات ەتتى. ٴالى ەسىمىزدە، رەفورما جاساپ، ەسىك اشقاننان كەيىن "كەدەيلىك سوتسياليزم ەمەس" دەگەن ٴسوز يدەيالىق تۇماندى ايىقتىرىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ، وركەندەتۋدى بەلگى ەتە وتىرىپ، مۇلدەم كەدەيلىكتى جويۋدىڭ امالياتى تەز ارناعا ٴتۇستى.

حالىق ٴۇشىن ومىرگە كەلىپ، حالىق ٴۇشىن گۇلدەنىپ، دۇنيەگە كەلگەن كۇنىنەن باستاپ "بۇكىل ىنتا- ىقىلاسپەن حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋدى" تۋعا جازعان جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسى بوران- شاشىندى باستان وتكەرسە دە اۋەلگى ماقساتىنان اينىمادى. جارلى- جاقپايلاردى جاقسى تۇرمىسقا كەنەلتۋ ايبىندى سەرتىنەن كەدەيلىك سوتسياليزم ەمەس دەگەن ەگجەي- تەگجەيلى تۇجىرىمعا، جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتكە جەتۋ جولىندا بىردە- بىرەۋىن كەم قالدىرماۋ تۋرالى ايبىندى جارناماعا دەيىن، كەدەيلىكتى جەڭۋ جولىندا پارتيا حالىقتى باستاپ قاجىرلىلىقپەن ەڭبەكتەنىپ، ۇزبەي كۇرەس جاسادى.

پارتيا 18- قۇرىلتايىنان بەرى، باس شۋجي شي جينپيڭ كۇش- قۋاتىن كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قىزمەتىنە ەڭ كوپ جۇمسادى، كەدەي وڭىرلەردە ەڭ كوپ تەكسەرۋ- زەرتتەۋ جۇرگىزدى. ليۋپانشان وڭىرى، چينباشان وڭىرى، ۋليڭشان وڭىرى، ۋمىڭشان وڭىرى، دابيەشان وڭىرى... باس شۋجي شي جينپيڭ ارىپ- شارشاعانىنا قاراماي 14 شوعىرلى تۇتاسقان ەرەكشە كەدەي وڭىرلەردىڭ تاۋ- وزەنىنە تەرەڭ ٴىز قالدىردى؛ باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ شىنايى سۇيىسپەنشىلىگى ٴاربىر كەدەي بۇقارانىڭ جۇرەگىن ايرىقشا مەيىرگە بولەدى. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ ٴاربىر ساتىسىندا قيىن تۇيىندەردى تىكە كورسەتىپ، تالماۋ تۇسىن تاۋىپ، شەشۋ جولىن كورسەتتى؛ كەدەيلەردىڭ حال- جاعدايىن ۇعىسقان ٴار جولعى تەكسەرۋدە حالىق تۇرمىسى دايتەرىن الىپ شىعىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋ ەسەبىن ەگجەي- تەگجەيلى جاسادى؛ قالىڭ وتباسىلارى باس قوساتىن ٴار جولعى كوكتەم مەرەكەسىندە كەدەي بۇقارانىڭ ۇيىنە بارىپ، حال- جايىن سۇراپ، ىزگى تىلەگىن جەتكىزدى... "كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ مەنىڭ ەسىمنەن شىقپايتىن ەڭ كەلەلى ٴىس"، "مەنىڭ ەسىمنەن شىقپايتىنى تاعى دا قيىنشىلىعى بار بۇقارا". باس شۋجي شي جينپيڭنىڭ قاراپايىم سوزدەرى حالىق كوسەمىنىڭ شىن ىقىلاسىن ايگىلەپ، كوممۋنيستەردىڭ باتىل جاۋاپكەرشىلىك ارقالايتىندىعىن كورسەتتى.

"جياڭجۇن ەرلىك كورسەتسە، جاساق جانىن سالادى". كەدەيلىكتى جەڭۋ سىندى دۇنيە جۇزدىك تاقىرىپ الدىندا، كەدەيلىكتىڭ ىشىندەگى كەدەيلىك، قيىنشىلىقتىڭ ىشىندەگى قيىنشىلىق سىندى مىزعىماس قامال الدىندا، جولدى تۋسىپ جاتقان اسقار تاۋ، ارانى ٴبولىپ جاتقان اساۋ وزەن الدىندا، جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسى مەن جۇڭگو حالقى قالاي عانا كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ دابىلىن باتىلدىقپەن سوعا الدى؟ قالاي عانا دۇنيە جۇزىندە سيرەك كەزدەسەتىن كەدەيلىكتەن ارىلتۋ كەرەمەتىن جاراتا الدى؟ مۇنىڭ جاۋابى ايبىندى اماليات پەن ۇلى كۇرەس بارىسىندا بارعان سايىن ايقىندالىپ، بارعان سايىن نىعايا ٴتۇستى.

— ٴوز كۇشىنە سۇيەنىپ ٴومىر ٴسۇرۋ، قاجىرلىلىقپەن كۇرەس جۇرگىزۋ جىگەرىنە سۇيەندى. "تاۋ جولىقسا جول اشىپ، سۋ كەزىكسە كوپىر سالاتىن" ىسكەرلىك — كەدەيلىكتەن ارىلىپ بايۋدىڭ تەتىگى. "تايحاڭشان تاۋىنداعى جاڭا يۋي گۇڭ" لي باۋگو 35 جىل مىزعىماي ەڭبەك ەتىپ، تاۋلى وڭىردەگى 100 مىڭنان استام حالىقتىڭ ۇرپاقتار بويى جالعاسىپ كەلە جاتقان كەدەيلىكتەن ارىلۋىنا مۇمكىندىك جاسادى؛ گۇيجوۋدىڭ تاۋ قويناۋىنداعى ساقا ياچەيكا شۋجيى حۋاڭ دافا "سۋدان وتە الماسام، ٴوز دەنەمدى تۋسەيمىن" دەگەن ۋادەسىن ورىنداپ، بۇقارانى باستاپ اتا- باباسىنان كەلە جاتقان "جىلدىڭ ٴتورت ماۋسىمىندا جۇگەرى تالقانىن جەپ، كوكتەم مەرەكەسىندە عانا اۋزى ارەڭ كۇرىش كوجەگە تيەتىن" اشتىق جاعدايىن جويدى... كوزقاراستاعى كەدەيلىكتەن قۇتىلىپ، "مەن بايۋىم كەرەك" دەگەن قوزعاۋشى كۇشتى قاۋلاتىپ، بۇكىل ەلدەگى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاس مايدانىنداعى پارتيالى كادرلار مەن بۇقارا بىردەي يۋي گۇڭنىڭ تاۋ كوشىرۋ جىگەرىن سومداپ، "سارى توپىراقتى التىنعا اينالدىرۋ" سەنىمىن نىعايتىپ، ٴبىر ارناعا توعىسقان ۇلى كۇش توپتادى.

— دالمە- ٴدال عىلمي، شىنايى ادالدىقپەن اتقارۋ رۋحىنا سۇيەندى. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدا "ٴبىر كىلتپەن ٴبىر قۇلىپتى اشۋ" قاجەت. حۋناننىڭ شىبادۇڭ قىستاعىندا كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ قىزمەت اترەتى ناقتى بارلاۋ جۇرگىزىپ، وتباسى سايىن جاعداي ۇعىسىپ، جاستاردى اۋىل- قىستاق ساياحاتىمەن شۇعىلدانۋعا، ورتا جاستاعىلار مەن قارتتاردى سيىر، قوي وسىرۋگە، ۇيدە قالعان ايەلدەردى ٴداستۇرلى مياۋ كەستەشىلىگىمەن شۇعىلدانۋعا، قىستاق كوللەكتيۆىن مينەرالدى سۋ زاۋودىن قۇرۋعا جەتەكتەدى... قىسقا عانا بىرنەشە جىلدا كەشەگى كەدەي مەشەۋ مياۋ قىستاعى شىت جاڭا بەينەگە ەندى. يۋنناننىڭ دۇلۇڭجياڭ اۋىلىندا زەينەتتەگى "ساقا اكىم" گاۋ دىرۋڭ تاۋ جاعدايىنان پايدالانىپ، كادرلار مەن بۇقارانى باستاپ ورمان استى ەكونوميكاسىن دامىتىپ، جەمىس ٴشوپ ەگىنشىلىگى بويىنشا باۋلۋ بازاسىن قۇرىپ، دۇلۇڭ ۇلتىنىڭ تۇتاسىمەن مىڭ جىلدىق كەدەيلىكتەن ارىلۋىنا دەم بەردى... "اشىق كۇنى ۇستىنە شاڭ بولىپ، جاڭبىرلى كۇنى اياعى باتپاققا مالشىنۋدان" "اتىز باسىنا، تاۋلى وڭىرلەرگە بارۋ"عا دەيىن تالايلاعان كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋشى كادرلار "دالدىك"كە كۇش سالىپ، "ناقتى" بولۋ امالىن قاراستىرىپ، قايعىسى مەن قۋانىشى وزىنە ٴمالىم "جاپا كورسەتكىشى" ارقىلى بۇقارانىڭ "باقىت كورسەتكىشى"نە قول جەتكىزدى.

— قالتقىسىز ۇلەس قوسۋعا، جان قيارلىقپەن قۇربان بەرەتىن جاۋاپكەرشىلىككە سۇيەندى. كۇرەس بولادى ەكەن قۇربان بەرۋ بولادى. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ سىندى ىس- تۇتەكسىز سوعىس مايدانىندا كوممۋنيستەر ىستىق قاندارى مەن ومىرلەرى ارقىلى اۋەلگى ماقساتتارىنان اينىمادى، بورىشتارىن امالياتتا ايگىلەدى. "بايسى — كەدەيلىكتەن ارىلتۋدىڭ نەگىزگى شايقاس مايدانى، كەلمەۋگە قانداي قاقىم بار؟ بۇل مەنىڭ بورىشىم". گۋاڭشي بايسىداعى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ كادرى حۋاڭ ۋىنشيۋ ٴوزى سۇرانىپ اۋىلىنا قايتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ ٴبىرىنشى شەبىنە اتتانىپ، كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ جولىندا 30 جاستىق عۇمىرىن تامامدادى. قوسىننان شەگىنگەن ساقا جاۋىنگەر ۋاڭ شينفا كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ ٴۇشىن الىستان كەلىپ، رۋحى تاۋ قويناۋىندا قالدى، ول ايەلىنە جازعان حاتىندا بىلاي دەدى: "قازىرگە دەيىن كوممۋنيزمگە سەنىمنەن اسىپ تۇسەتىن سەنىمدى تابا الماديم". گۇيجوۋ ساندۋ شۇيزۋ اۆتونوميالى اۋدانى ياڭجي قىستاعىنداعى كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋشى كادر ديڭ يۇڭحۋا كوزى ٴتىرى كەزىندە تالاي رەت قان قىسىمىنىڭ وتە جوعارى ەكەنى ەسكەرتىلسە دە "ٴومىر بارلىق ادامعا قاستەرلى، كوممۋنيستەر عانا ولىمنەن قورىقپايدى" دەدى... 7 جىلدان استام ۋاقىتتان بەرى، 2 ميلليون 800 مىڭ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋشى كادر شايقاس مايدانىنا اتتاندى، 700دەن استام كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋشى كادر اتوي سالۋ جولىندا جىعىلىپ، پارتيا تۋى استىندا بەرگەن سەرتتەرىن ومىرلەرىمەن ورىندادى. وسى سالماقتى ەسىمدىكتەردىڭ اراسىندا داشۋەنىڭ پروفەسسورلارى، اۋداندىق پارتكومنىڭ شۋجيلەرى، اۋدان اكىمدەرى بار، اۋىل- قالاشىق كادرلارى، قىستاقتا تۇراتىن ٴبىرىنشى شۋجيلەر، ستۋدەنت قىستاق كادرلارى، اۋىل- قىستاق شيپاگەرلەرى، قوسىننان شەگىنگەن ساقا جاۋىنگەرلەر دە بار... ولار وزدەرىنىڭ جاستىق ورالى، ىستىق قاندارى، ٴتىپتى ومىرلەرى ارقىلى، جاڭا داۋىردەگى كوممۋنيستەردىڭ رۋحاني ەسكەرتكىشىن تۇرعىزدى.

(3)

جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ مىڭ جىلدىق اسىل ارمانىن جۇزەگە اسىرۋ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ ەڭ سوڭعى جەڭىسىنە قول جەتكىزۋ سىندى تاريحي مىندەت تاريح الدىنداعى ساناللىقتى، تاريح الدىنداعى تاباندىلىقتى قاجەت ەتەدى.

تابىسقا جەتۋگە ٴبىر قادام قالعاندا، ەگەردە تاستاپ قوياتىن بولساق تابىسقا جەتكەندىك ەسەپتەلمەيدى؛ جەڭىسكە جەتۋگە تاياپ قالعانىمەن، تولىق ورىندالماسا جالعاستى قۇلشىنۋ كەرەك. نەعۇرلىم شەشۋشى ساتكە تاياعان، مىندەت اۋىرلاعان سايىن بوساڭسۋعا، داملداۋعا سولعۇرلىم جول قويىلمايدى. مىندەتتى دەر كەزىندە ورىنداۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتۋدىڭ، ۋادەنى ىسكە اسىرۋدىڭ تومەنگى شەگىنەن ٴبىر ساتتە بوساڭسۋعا بولمايدى، كەدەيلىكتەن ارىلتۋ ساپاسىن تيپتەن ماڭىزدى ورىنعا قويۋ كەرەك. ناعىز كەدەيلەردى كەدەيلىكتەن ارىلتۋداعى، كەدەيلىكتەن شىنايى ارىلتۋداعى "شىنايى" ٴسوزىنىڭ استارىندا "ناقتى" ٴسوزى جاتىر. العاشقى كەزەڭدەگى جاپپاي ورنالاستىرۋدان ورتاڭعى كەزەڭدەگى جاپپاي ىلگەرىلەتۋگە دەيىن، ونان شەشۋشى جەڭىسكە جەتۋ كەزەڭىنە دەيىن سىرعۋدان ساقتانۋ، بوساڭسۋدان ساقتانۋ كەرەك، مۇندا شايقاستان قاجىپ بوساڭسيتىن شارشاۋ اۋرۋىنان، ونان دا ماڭىزدىسى فورماشىلدىقتىڭ، تورەشىلدىكتىڭ ناشار ستيلىنەن ساقتانىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ ونىمدىلىگىنىڭ حالىقتىڭ شىنايى موينداۋىنا يە بولۋىنا، تاريحتىڭ سىنىنان سۇرىنبەي وتۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك.

"شيە ٴدامدى بولعانىمەن بابىن تاپپاساڭ گۇل اشپايدى. باقىت كوكتەن تۇسپەيدى، سوتسياليزم كۇتىپ وتىرۋمەن كەلمەيدى". سوتسياليزم ىستەۋمەن كەلەدى، باقىتتى تۇرمىس كۇرەسىمەن كەلەدى. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الىپ دوڭگەلەك داۋلەتتىلىككە ۇمتىلۋ ميلليارد حالىقتىڭ ٴوز ٴىسى، سايىپ كەلگەندە قالىڭ بۇقارانىڭ قاجىرلى كۇرەس جۇرگىزۋىنە جانە جاساماپازدىقپەن ناقتى ٴىس ىستەۋىنە سۇيەنەدى. كەدەيلىك تاعدىر ەمەس، بەينەت تارتقانىنان قاجىرلىلىقپەن ستەگەن ارتىق. تەك تالقپاي تالپىنىپ، دامىلداماي، ٴوز كۇشىمىزگە سۇيەنىپ، جاسىماي، "كۇتىپ وتىرۋ، يەك سۇيەۋ، الاقان جايۋ" يدەياسىن تاستايتىن بولساق، ٴسوز جوق، قوس قولىمىزعا سۇيەنىپ، تاماشا تۇرمىس جاراتا الامىز، ٴوز تاعدىرىمىزدى وزگەرتە الامىز.

"كەدەيلىكتەن ارىلتۋ العاشقى قادام عانا، ونان دا جاقسى تۇرمىس ٴالى دە الدىمىزدا". كەدەيلىك قالپاعىن الۋ سوڭعى ٴتۇيىن ەمەس، قايتا جاڭا تۇرمىستىڭ، جاڭا كۇرەستىڭ باستالۋ ٴتۇيىنى. ٴبىز ٴارى جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋدىڭ "ەڭ سوڭعى ٴبىر كيلومەترىن" جاقسى باسۋىمىز، ٴارى اۋقىمعا قاراي ىلگەرىلەپ، سوتسياليستىك وسىرامادانعان مەملەكەتتى جاپپاي قۇرۋدىڭ جاڭا جورىعىن باستاۋىمىز كەرەك. مىندەتتەن- مىندەتكە جالعاستىرىپ ىستەيتىن، ۇرپاقتان- ۇرپاققا جالعاستىرىپ ىستەيتىن بولساق، سۇيەمەدەي كۇشپەن ۇزاق ۋاقىتتىق ۇلەس قوسۋعا بولادى.

(4)

"جۇڭحۋا ۇلتى توپتاعان ەنەرگياعا وتە ۇزاق بولدى، تەبىندەي ٴتۇسىپ ۇلى جۇڭگو ارمانىن جۇزەگە اسىرۋ كەرەك". بۇل ەنەرگيا بەينە جاڭا شىققان كۇن سياقتى شىعىس جاقتان جارقىراپ كوتەرىلىپ كەلەدى.

"سول كەزدە، بار الاپتا تەبىندى جاساماپازدىق، بار الاپتا كۇن سايىن جاڭارعان العا باسۋ بولادى!" 85 جىلدىڭ الدىندا توڭكەرىستىك قۇربان فاڭ جىمين سۇيىكتى جۇڭگوعا مىنە وسىلاي كوز جىبەرگەن. بىزدە سول سالتاناتتىڭ ىشىندە بولۋىمىز كەرەك، بۇل بىزگە ٴتان ٴداۋىر مەن اۋقىم؛ جول الىس، بۇل بىزگە جۇكتەلگەن مىندەت جانە جاۋاپكەرشىلىك.

ٴبىز "كەدەيلىكتىڭ ەڭ سوڭعى قامالى" كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە جەتۋ بارىسىندا، ٴسوز جوق، تۇبەگەيلى الىناتىندىعىنا كامىل سەنەمىز. شي جينپيڭنىڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىنىڭ جەتەكشىلىگىندە، جۇڭگو حالقى "تاۋدا جولبارىستىڭ بارىن بىلە تۇرا، جولبارىس بار تاۋمەن ٴجۇرۋ" باتىلدىعىمەن مۇلدەم كەدەيلىكتىڭ قامالىن الۋدىڭ جالپى شابۋىلىن باستادى. شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعى تۇرعاندا، ٴجۇز ميلليونداعان حالقىنىڭ ٴبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزگەن امالياتى تۇرعاندا ٴبىزدىڭ سەنىمىمىز بەن تەبىنىمىز شەكسىز بەكەم.

ٴبىز ٴاربىر كۇرەسكەردىڭ ٴومىر قۇنى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە جەتۋ بارىسىندا بارىنشا ايگىلەنەتىندىگىنە كامىل سەنەمىز. كوپ ٴبىر نيەتتە كۇش شىعارسا، ەشكىم تەڭ كەلە المايدى. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ ايبىندى بارىسىندا مىڭداعان سەنىڭ، مەنىڭ، ونىڭ اقىل- پاراساتى مەن ماڭداي تەرى توگىلدى، ادامدى اسەرلەندىرەتىن، ادامدى ەكپىندەي ىلگەرىلەۋگە جەبەيتىن سانسىزداعان حيكايالار بار. ەڭ سوڭىنا تاياعان سايىن سولعۇرلىم قايراتتانا ٴتۇسىپ، باتىلدىقپەن ۇمتىلۋ، باتىلدىقپەن جان قيارلىق كورسەتۋ، ۇلەس قوسۋعا پەيىل بولۋ رۋحىن سولعۇرلىم ساقتاپ، وتانىمەن تۇتاسىپ، بايتاق جەردى سۇيەنىش ەتىپ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ بارىسىندا كۇرەس جۇرگىزۋ قۇنىن ايگىلەپ، تارتىمدى ٴومىردى جازۋ كەرەك.

ٴبىز ٴجۇز جىلدىق ۇلكەن پارتيانىڭ اۋەلگى ماقساتى، بورىشى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە جەتۋ بارىسىندا شىڭدالىپ، ارلەنە تۇسەتىندىگىنە كامىل سەنەمىز. كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ شەشۋشى شايقاسىندا شەشۋشى جەڭىسكە قول جەتكىزۋدىڭ وشپەس ناتيجەسى ارقىلى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنىڭ ٴجۇز جىلدىق مەرەي تويىن قارسى الۋ ايبىندى ۋادە، ونان دا ماڭىزدىسى تاريحتىڭ ۇندەۋى. حالىقتىڭ باقىتىن كوزدەپ، ۇلتتىڭ گۇلدەنۋىن كوزدەپ، حالىقتى بارىنەن جوعارى قويۋدى ٴوزىنىڭ قۇن تالپىنىسى ەتكەن ٴبىر ساياسي پارتيانىڭ، اۋەلگى ماقساتىن ۇمىتپاي، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاعان ٴبىر ساياسي پارتيانىڭ وسى ۇلى امالياتىنىڭ، ۇلى كۇرەستىڭ سىنىنان جانە شىڭداۋىنان ٴوتىپ، اناعۇرلىم قايسار، تاسقىنداعان ومىرشەڭدىك كۇشىن، مىزعىماس كۇرەسكەرلىك كۇشىن قاۋلاتاتىندىعى ٴشۇباسىز.

ٴبىز ۇلتتىڭ گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋ قادامىنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە جەتۋ بارىسىندا، ٴسوزسىز، كۇشەيەتىندىگىنە، بەكەمدەلەتىندىگىنە كامىل سەنەمىز. مىڭ جىلدىق ارمان اقىرى رەالدىققا اينالادى، ٴجۇز جىلدىق كۇرەس سۇبەلى جەمىس بەرەدى. جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋ، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شايقاسىنىڭ جەڭىسىنە قول جەتكىزۋ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋدى جۇزەگە اسىرۋ اياق الىسى بارىسىنداعى شەشۋشى ٴبىر قادام ەكەندىگىن كورسەتەدى. ٴبىز تەك ستراتەگيالىق تاباندىلىقتى ساقتاپ، ىرىقتىلىقپەن وزگەرىستى ٴبىلىپ، وزگەرىسكە توتەپ بەرەتىن بولساق، بولاشاعى نۇرلى تاريحي ورايدى مىقتاپ يگەرىپ، ەجەلدەن بولماعان حاۋىپ- قاتەرلەرگە، سىن- سايىستارعا ۇتىمدى توتەپ بەرە الامىز، ٴبىر ميلليارد 400 ميلليونعا تاياۋ جان سانى بار جۇڭگونىڭ اناعۇرلىم ەكپىندەي ىلگەرىلەگەن اسقاق رۋحىمەن جاڭا جورىقتى باستايتىندىعى شۇباسىز، 5000 جىلدان استام وركەنيەت تاريحى بار جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ اناعۇرلىم سەنىمدى، اسقاق بەينەمەن دۇنيە ٴجۇزى ۇلتتارىنىڭ اراسىندا بوي كورسەتەتىندىگى شۇباسىز.

ۋاقىت توسىپ تۇرمايدى، مەزگىل كىدىرىسسىز سىرعي بەرەدى، وزگەرمەيتىنى كوڭىلدەگى قايسارلىق پەن تاباندىلىق. ۇلكەن جالاۋدى جەلبىرەتىپ، بارابان سوعىپ، جورىققا اتتانۋ قاجىماس ەرىك پەن ارەكەتتى قاجەت ەتەدى. تاريح جاراتىلىپ بولدى، تاريحي جاراتىلۋ ۇستىندە، تاريح ٴبىز وسى ۇرپاق ادامداردىڭ كۇرەسى مەن قايسارلىعىن ەستەن شىعارمايدى. ارەكەتتەنەيىك، جەڭىس قاھارمان جۇڭگو حالقىنا ٴتان!

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 1- ايدىڭ 1- كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)